

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 702 e-adressen
2de jaorgaank, nummer 12
Datum: 1 december 2007

Redactie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0712

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuurder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieden van de oorspronkelijke maeker.
De redactie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allienid zonder veraandering.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maond:

• Inhoold	
• Van de redaktie	3
• Agenda	4
• Dri'jekont	5
• Bericht van SONT	6
• Wussen jim dat	7
• Anansi (4)	8
• Kastmenu	9
• With love from Ontario	10
• Negenstikken en Gaanzebrevens	11
• Spakenburgs	12
• Ik geleuf et, ikke niet	13
• Midwinterhoorn	14
• Kast(ge)mis	14
• De geboorte van de Heliand	15
• De Sint en de Kàstman	16
• Zoemernaachten	18
• Op 'e fiets	19
• Offerte	20
• Passeniele Kohieren	21
• GGD	22
• Twiede jeugd	22
• Vertaelen van een Fries gedicht (3)	23
• Regio-saop	25
• Wie riéjdt 'r vandaog?	25
• Sunderklaos	26
• Stellingwarvers	29
• Gejat	29
• Taeltuun	30
• Dichtwark	31
• Meer dichtwark	32
• Et oolde huus	33
• Winterreize (24, de laeste)	35
• De Stellingwarver Biebel	36
• Stelling van de maond	37

Ni'jjaorsweensken...

Et eerstvolgende nummer van 'An de liende' zal - zo et now liekt - uutkommen op
1 jannewaori van et ni'je jaor. Bi'j uutstek een gelegenhied om je
(liekewel klein-zaekelike as pattekeliere)
ni'jjaorsweens in zetten te laoten.

Van de redaktie

Veurige maond hawwe meneer André in Spakenburg troffen en al een betien hoopt een mooi verhael in et dialect van Bunschoten. Oonze elektrische postloper was nog niet thuis of daar lag al vanalles in de Spakenburgse streektael in oonze aemelbusse.

Tiedens de konfereensie 'De inburgering van De Nieuwe Bijbelvertaling' op 2 november van de veurige maond in Doorn hewwe trouwens ok kennismaekt mit de Biebel - en de meensken die d'r achter zitten - in et Spakenburgs. Die meensken dat gong wel mar die tekst daar moej' toch ok weer even an wennen, aj' dat zo lezen.

In de riegel 'Vertaelen van een Fries gedicht' ditkeer et dadde en - veurlopig? - laeste gedicht, 'Eko-katedraal' van Edwin de Groot mit een vertaeling naor et Stellingwarfs. Dit gedicht begint mit een riegel tekst in et Latien en veerder het et muulike woorden as 'hoallefoaljend', 'tongerblommen', 'bûtergieltsjes' en 'wolvenettels'. Jow zullen begriepen dat zoks een hiele kerwei wodt om daar een betien geef Stellingwarfs van te maeken. En dan blift et nog de vraoge: is et dan ok een Stellingwarfs gedicht te numen..? Iene die misschien wel een hiel klein betien in de buurt komt is et gedicht 'Icarus' van Harmen Houtman. Mar dat is ok haost een halve Fries vanzels.

Mit as laeste gedicht 'De dri'jorgelman' ('de dood') komt d'r ditkeer een aende an de riegel van 24 beroemde gedichten van Wilhelm Müller, die op meziek zet binnen deur Franz Schubert. As d'r aorig belangstelling veur is dan wiwwe et wel es bekieken awwe de hiele Winterreize - alle vierentwintig gedichten - niet in een boekien bundelen en utgeven kunnen. Laot mar even weten aj' daar in principe belangstelling veur hebben. Alderhaande aandere opmarkings bin vanzels ok slim welkom...

Nao de 'Winterreize' biwwe een schoft doende west mit een stokmennig gedichten uut de riegel 'Zoemernaachten' van Théophile Gautier (1811-1872) die deur Hector Berlioz (1813-1869) op meziek zet binnen. Een aorige tegenstelling van een Winterreize naor Zoemernaachten hawwe zo docht, mar.. hoewel et Fraans vanzels een prachtig poëtische tael is, is et oons eins krek even te dreeg (lees: et kost oons tevule tied) om een riegel van die gedichten naor et Stellingwarfs omme te zetten. We keuzen now toch veur een wat makkeliker tael en dat is een riegel gedichten van Rainer Maria Rilke (1875-1926) wodden. Veur dit december-nommer hewwe toch iene van Gautier/Berlioz es even perbeerd mar ankem jaor zetten we daenkelik liever uut aende mit een riegel van zoe'n dikke dattig gedichten van Rilke. Ok nog een hiel wark trouwens, mar we doen et zo graeg...

Mit een vrundelike groet,
Frank en Piet

Agenda

Op **zondag 9 december** van 11:00 tot 12:00 ure in Huus en Hiem vanuut RWC in Noordwoolde te gaaste, Gregorius Halman de kasteelheer van Blesdieke.

Op maendag **31 december**, de laeste dag van 't jaor, maekt Radio Weststellingwerf Centraal een hiele lange dag mit alliend streektael en streektaelmeziek. In heufdzaeke dri'jt et om oons Stellingwarfs vanzels mar ze staon ok eupen veur en geven ruimte an aandere streektaelen. (-red-: Ja, wi'j doen die dag ok een peer ure mit.)

Bericht uut de LC 7/11/2007

Stellingwerfs taalonderzoek krijgt toch subsidie

Oosterwolde - De Stellingwerfer Schrieversronte in Oldeberkoop kan voorlopig doorgaan met wetenschappelijk onderzoek. De gemeenteraad van Ooststellingwerf stelde dinsdagavond nog eenmaal een subsidie van €11.704 beschikbaar voor het project Taalkundig Onderzoek Stellingwerfs. Een dag eerder deed de gemeenteraad van Weststellingwerf hetzelfde.

Het streektalainstituut begon in 1999 met het project. Dankzij de bijdrage van provincie en de beide gemeenten kwam onder meer een woordenboek Nederlands-Stellingwerfs (?) tot stand. Vorig jaar liep de subsidie af. De bijdrage werd nog eenmaal uitgekeerd, zodat de Schrieversronte samen met de subsidieverstrek- kers op zoek kon naar een nieuwe manier om het wetenschappelijk onderzoek te kunnen financieren. Dat is niet gelukt.

In levendig gebruik of levendig in gebruik...

Uut de 'Gemeentegids van Ooststellingwerf' 2007-2008 wodt op bladziede 73, onder et koppien 'Taal- en letterkunde' de Stichting Stellingwarver Schrieversronte nuumd mit as doel: Et levendig in gebruik holen van et Stellingwarfs.

Wat moe'we oons daorbi'j veurstellen?

- Op et bero in Berkoop lopen ze de hiele dag te springen van levendighied of
- Alle mitwarkers lopen de hiele dag de trappen op-en-daele om mar bi'j te dregen an de doelstelling: et levendig in gebruik holen van et Stellingwarfs?

Veur alle dudelikhied: in eerdere uitgites van de 'Gemeentegids van Ooststellingwerf' ston op datzelve plak: 'Et in levendig gebruik holen'.

Dri'jekont...

Dri'jekont...

De overheid zit in een heleboel- voor hun verboden- dingen te sneufelen onder het mom van staatsveiligheid. Heel soms wordt dit ontdekt en dan is de hel los, maar ik kan je wel verzekeren dat dit maar het topje van de ijsberg is. Zo luistert ptt telecom telefoons stiekem af. Zo gebeuren er heel veel dingen die niet mogen maar wel gebeuren. Natuurlijk wordt dit in alle toonaarden door de diverse instanties cq bedrijven ontkent. Bij de overheid en justitie is het een grote bende. De ene bobo houdt de andere bobo de hand boven het hoofd en er veranderd nooit wat.

Het ziekenfonds heeft ook weer een mooie truc bedacht om geld te verdienen. Ze verschuilen zich weer mooi achter een wettelijk regeltje. De no-claim korting vervalt en daarvoor in de plaats krijg je een wettelijk eigen risico van honderdvijftig pleuros. En denk maar niet dat wanneer je dit eigen risico niet gebruikt, je dat geld terug krijgt. Er wordt in ieder geval met geen woord over gerept.

Vrees voor spookdorpen in Noord-Friesland is een kop in de L.C. van dinsdag 13 november 2007. Oud nieuws. In landen als Engeland, Frankrijk en Italië is deze tendens al veel ingezet van de spookdorpen. Hele dorpen zijn uitgestorven en vervallen, omdat iedereen weg getrokken is vanwege het ontbreken van de werkgelegenheid, voorzieningen, winkels en dergelijke en nu is Friesland aan de beurt. Maar ik denk dat ze op het platteland van de provincie Groningen met precies hetzelfde "probleem" kampen, omdat die provincie het meeste lijkt op de situatie in Friesland. We "hangen" er voor 's-Gravenhage altijd al bij en dat wordt alleen maar erger.

De wrotter

Op 'e koffie mit 'Tael en Thee'

Op zundagmiddag 25/11 wodde d'r deur een drietal schrievers van de Stellingwarver Schrieversronte een kultureel pergramme 'Tael en Thee' orgeniseerd. Even los van de vraoge wat volk dat eins is: 'schrievers van de Schrieversronte' mar jonge, jonge wat ha'k graeg mitdoen wild. Mar... et moch beslist niet, wodde mi'j zegd. Een schraole troost, ik was de ienige niet die niet mitdoen moch. Now kan ik mi'jzels meerstal wel aorig redden mar et is vanzels slim spietig as d'r meensken domweg butensleuten wodden die argens graeg an mitdoen willen. En dat deur een orgenisaosie die altied de mond zo volhet over 'anvieteren' en zo wat henne. D'r bin dan ok een stokmennig beginnende schrievers aorig op 'e koffie kommen mit disse 'Tael en Thee'...

Piet Bult, Ni'jberkoop

Bericht van SONT...

De veurige maond kree'we een informatief bericht van de SONT. Et was gien schokkend ni'js trouwens, en dat vunnen ze zels ok al. Een ofveerdiging van SONT het mit een kemmissie van deskundigen van de Raod van Europe praot en d'r is een strategie bedocht om de erkenning onder diel III van et Haandfest now toch es klaor te kriegen.

In zoe'n twienenhalf ure tied hebben ze in Zwolle mit vier leden van de kemmissie van de Raod praot. De SONT het - nog es - uutstokt over al heur inspannings om de centraole overhied (BiZa) over te haelen, waor et 'Repot Vliegenthart' mit naodrok in nuumd wodt en waor o.e. in staot dat et Nedersaksisch in Nederland roem voldot an de eisen die de Raod van Europe stelt. Van beide kaanten dee et heur gien ni'j dat ze van BiZa nog gienertied wat heurd hadden. Een klein lochtpuntien liekwels was, dat ze (SONT) op een positieve meniere kennismaekt hebben mit de ni'je Staotssiktaoris van BiZa.

Et twiede punt gong over 'The activity for education in the regions'. De kemmissie van de Raod kon wardering opbrengen veur et wark en de inzet van de verschillende streektael-organisaosies mar d'r kwammen ok nog wat knelpunten an de odder. Over een peer maonden zal de kemmissie van de Raod van Europe verslag doen.

Van 't zoemer hadde een kleine delegaosie een gesprek had mit de eerdernumde Staotssiktaoris van BiZa, mw. Bijleveld. Et was veural dhr. Gerritsen uut Grunningen die et woord voerd hadde over hoe as de Perveensies en Stellingwarf doende binnen om die erkenning onder diel III te kriegen. De Staotssiktaoris hadde mit belangstelling luusterd..! Ze wil de veerdere uitwarking graeg decentraol hollen. Dat zol inhollen dat et veural de regionaole overheden binnen die et initiatief nemen moeten tot veerdere beleidsontwikkeling die dan bi'j slot van zaeke as risseltaot die erkenning onder diel III hebben moet. De lijnen zullen daor now veur uutzet wodden...

Veerder zat d'r nog een verslag bi'j van een symposium over 'Streektaal en Media' dat op 20 april 2007 in Ommen hollen wodde. Wij berichtten daor mit een eigen verslag in 'An de liende' van meie al over.

Uut de tied...

Neffens een bericht in et Parool bin d'r in Mexico roegweg zoe'n 350 verschillende taelen, taelties en dialekten. Op 't heden bin d'r zoe'n 20 an et votraeken.

Iene daorvan is een dörpstaeltien dat nog mar deur twee - oolde - mannegies praot wodt. Ien perbleem: de beide mannen hebben ruzie en praoten niet meer mit mekeer...

En zo raekt d'r weer een tael uut de tied.

Wussen jim dat...

- Belastingambteners bi'jtieden ok wel es verheerd wodden. Mar as ze ofkeurd of pensioneerd raeken dat zoks dan hadde ofnemt.
- D'r op de tillevisie indringende beelden te zien weren van Nederlaanse militairen die now levenslaank oorlogsinvalide binnen. Ze hadden d'r een bien of, een oge d'r uut en de bonkeboel kepot en lopen now op krokken. Deurgaon? Hool toch op !
- Een protte poletieke leiders blikber vergeten binnen: Wat gij niet wilt wat u geschiedt doe dat ook een ander niet. Of ze hebben er zogenaemd nooit van heurd.
- D'r nog al wat luden rondlopen die d'r een protte skik an hebben om goedwillende meensken tegen de haoren in te strieken. Of buten te sluten en diskrimineren.
- De kriminaliteit deur oolderen in Nederlaand mit 57 % toeneumen is. Dat zol kommen deurdat heur hassens niet meer goed warken. Ze hebben et zels niet deur dat ze daordeur heurzels en aanderen in de vernieling helpen. Oorzaeke: vaeke drugs.
- De Amerikaanse journalist Seymour Herch een lezeing hullen het in de Martinie kärke in Grunningen. Disse man is hiel kundig op et gebied van oorlog en geheime diensten. Hi'j is bange dat een dadde werelddoorlog onderwegens is mit gifkikker Bush an et roer. Dan kan de Stellingwarver oorlogshistoricus Wiebe de Vries zo veerder gaon mit zien schrieveri'je. De dadde werelddoorlog in de Stellingwarven.
- D'r ok wel veul goeie berichten in de L.C. staon. Et schient dat oonze premier Balkenende hiele goeie zaeken daon het mit de Russische president Poetin. Russisch gas stroomt bi'jkotten rechtstreeks naor Nederlaand deur grote ni'je piepen Temeensen, as de Duutsers onderwegens de kraene niet dichtedri'jen. Zol de gewone man hier te lane d'r ok nog een veurdeeltien an hebben. Of moet Shell weer alles in de buse kriegen.
- Een protte jongeren hun verstaand verpesten mit draank en drugs. Hoe kan et ok aandere de oolden geven zels vaeke et veurbield. De gemiente Ede wol et veurtouw nemen en disse rotzooi massaol verbieden. Zal wel muilik wodden.
- Nederlaanders hiel kundig en kreatief binnen. In de L.C. van 13 november j.l. koj' geweer wodden dat Nederlaand betrokken is bi'j et oprumen van laandmienen en klusterbommen. In etzelfde artikel staot ok dat Nederlaand dit waopentuug nog de hieltied mit helpt maeken. En oonze eigen militairen d'r bovenop lopen in Afghanistan. Wie is d'r now eins hatstikke gek.

Henk de Vries

Anansi (4)

Wieshiedsfaobels over een spinne, veur kiender van 8 tot 80...

Wedden dat...

Iens was d'r een tied dat et Schildpad iene van de vlogste dieren van et bos was en hul hi'j mit alleman weddenschoppen. Zo weddede hi'j een keer mit Tapir: wie et eerst bi'j de ketoenboom kankantri is en weeromme. Ze trokken een streep in et zaand veur de start en Anansi Superspinne, die as scheidsrechter optrad, reup: "Op jim plakken, iene, tweeje, drieje, klaor? Of!" Schildpad Sekrepatoe steuf d'r vandeur en wun mit et grootste gemak.

"Et ligt an mien schoenen," klaegde Tapir Bofroe.

"Onzin," zee Schildpad Sekrepatoe, "ik bin now ienkeer altied de vlogste."

"Ik hebbe staorige schoenen an." hul Tapir Bofroe vol. "A'k zokke vlogge schoenen as ieje anhadde, dan wun ik ok iedere wedstried. Wij't zien?"

"Hoe dan?" wol Schildpad Sekrepatoe weten.

"Awwer ruilen, kan 'k et je bewiezen." Schildpad Sekrepatoe twiefelde...

"Kom, Sekrepatoe," zee Anansi, "lien him jow schoenen. Ie bin toch de vlogste." Mit tegenzin trok Schildpad Sekrepatoe zien race-schoenen uut.

"Ie meugen ze vuuf minuten anholen, dan wi'k ze weeromme hebben."

"Ik hebbe ze mar iene menuut neudig om te winnen." zee Tapir Bofroe en hi'j stapte in de schoenen van Schildpad Sekrepatoe en gong d'r as een halfwieze vandeur. Mar bi'j de ketoenboom kankantri dri'jde hi'j niet omme, mar hi'j leup hadde rechtdeur.

"Hé! Stop!" reup Schildpad Sekrepatoe die amper veuruut kwam in Tapir zien staorige schoenen. "Kom weeromme. Geef mi'j mien schoenen weeromme." Mar Tapir Bofroe was zomar uut et zicht verdwenen en hi'j is vandaege-de-dag nog altied iene van de vlogste dieren.

"Et is jow schuld." mopperde Schildpad tegen Anansi, "Ie zeden da'k et doen mos."

"Mar ie weren toch altied et eerste?" smeed Anansi tegen. "Kniene Konkoni en ie bin de vlogsten." Dat is ok zo, docht Schildpad Sekrepatoe en hi'j schoevelde naor et huus van Knien en reup:

"Konkoni, zuwwe weer es hadlopen? Wedden da'k van je winne!"

"Ik wedde niet weer mit jow." zee Knien Konkoni. "Ik hebbe lessend van je wunnen, mar doe woj' mi'j niet betaelen."

"Dan wedden we toch om ni'je schoenen!" zee Schildpad Sekrepatoe. Mar jammer... Kniene Konkoni wol beslist niet. Zodoende mos Schildpad Sekrepatoe tot de dag van vandaege zien snelle schoenen missen.

Aander keer in de riegel Anansi: *Anansi en de schildpad ...*

Kastmenu

Kastmenu

Waoromme za'k et me muuilik maeken as et ok makkelijk kan, daenk ik bi'j mezels. Ik bin me daar een betien belatafeld en gao een poze aachter et aanrecht staon te pereschellen.

Wiels ik me mit een mok koffie en een bak stoofpeerties in de baank nussel, begin ik mit de iene nao de ere pere van zien jassien te ontdoen. Lekker...., et waeter lopt me al om de koezen. Et is vaaste prik, mit de kastdaegen staon ze bi'j oons op et menu. Onderwiels laot ik mien gedaachten alvast gaon, over et eten dat ik mien huusholing mit de kastdaegen weer veurschottelen zal. Aj' de tidschriften d'r op nao lezen doe-zelt et je, zovule gerechten as daar in staon. Ie zien deur de bomen et bos niet meer. Argens sierde een foto van een roze varkentien een recept op. Votdaolik docht ik: Kar-benade! Mar..., schöt me in de zin, mit karbenaden hoef ik zokke daegen ok niet an te kommen. Die goechel ik al vaeke genoeg op taofel. Et moet dit jaor es wat eers wezen as aandere, vien ik. Mar ja, wát? Kringt de vraoge in mi'j omhogens.

Krieg ik daar halverwege mien pereschelderi'j, zomar een biesterbaorlik idee! Mien gedaachten zweven naor et Theehuus, et resteraant bi'j de Belvédère in Appelsche. Daar hangt sund jaoren een grote zwienekop an de mure. Dat dier is jaoren herwerts ofscheuten in de omkrieten van Appelsche. As ik daar es een inkelde keer anstik, kiek ik altied mit ontzag naor die brune roege kop, mit zien grote slagtanen en glundige ogies. Neffens de overleverde verhaelen moet et ommeraek lekker vleis west wezen van dat bewuste everzwien.

Now weten jim wel waar as ik henne wil, zeker? Ja, naor de Veluwe! Daar maeken duzenden wilde everzwienen de bossen, campings en ok de wegen onveilig. Ze vraomen en vrotten de hieleboel stokkend. En altied bi'j naacht en ontiede netuurlik, as een fesoenlik meenske slapt. Die zwienen schienen hiel stark te wezen mit heur neuzen. Ie zullen d'r mar iene veur de fiets kriegen, ze drokken je zo ondersteboven. Zels waogen ze heur al op de autowegen. Dan hej' kaans daj' d'r iene veur de wielen kriegen. Dat zoe'n everzwien et niet overleefd, is nog tot daoran toe. Mar dat je auto in de kreukels ligt, dat is pas arg. En wie betaeld de schaede? Juust, gieniene!

Et het hiel wat haelen om de klinke neudig had, eer de menisters toestemming gavven om een stel van disse wilde zwienen of te schieten. D'r hadden bi'j de menisters in heur eigen tunegien mar es een stokmennig van die ondochten wezen moeten, die naachs heur mooie grune grösmatte ondersteboven vrotten. Dan hadde et niet zo lange duurd eer d'r een besluit valen was, dat zuj'm wel mit me iens wezen. Nao een boel hakketakkeri'je is d'r dan toch nao vule henneweeraot, besleuten, dat d'r bi'j een peer duzend everzwienen een stokkien lood in de kop jacht wodden mag.

En now mien idee!! Awwe now mittenneer as Stellingwarvers een bus ofhuren gaon, waar as we onder in de kofferruimte dan een vlutte jachtgeweren leggen, mit wat klie-den d'r overhenne. Gien meens die d'r dan wat van zicht. Dan rieden we mit oons allen naor de Veluwe. Dat et een gezellig rittien wodt, durf ik jim wel op een briefien te geven. We nemen een mondharmonike mit, en mar zingen onderwegens. Awwe bi'j de Veluwse bos ankommen, gaon we jacht maeken op die everzwienen.

Alderdeegst niet overdag, netuurlik, mar bi'j middernaacht. Naachs wodden die zwienen roerig, dan moe'we d'r bi'j wezen, hen. De meensken die gien jachtgeweer bedienen kunnen meugen mithelpen de everzwienen op te drieven, wiels de schutters onder oons een koppeltien ofschieten. As de slaachter mit oons mitgaot, kan hi'j mit zien vliemscharpe mes votdaolik de omlegde varkens de keel deursnieden. Rap smieten we oonze buit dan in de kofferruimte onder in de bus, krekkelgeliek as de jachtgeweren. Klieden d'r overhenne..., en rieden we weer naor de Stellingwarven. Gien menister die daor weet van krigt, dat d'r een stokmennig everzwienen missen. Wat dochten jim, dat die menisters die varkens naotellen gaon! Wissezekers niet!

De Stellingwarver slaachters kriegen et hatstikke drok mit et villen van die donkerhaorige vrotters. Mar daor maelen die luden in heur witte slaachtersjassen niet omme. Dawwe as Stellingwarvers mittenneer een waor zwienegeheim hebben, dat is UNIEK! Dat maekt een hieleboel goed veur die slaachters, mar ok veur zien klaanten. De slaachters verdienen deurgaons wel aorig an de verkoop van et zwienevleis. Mar omreden we mittenneer as Stellingwarvers, ommenocht et vleis bemachtigd hebben, kan et veur een schappelik priesien an de klandizie verkocht wodden. Zo snidt et mes an twie kaanten! De slaachters moe'n d'r netuurlik gien reklame veur maeken in de kraante. D'r moeten gien slaopende honnen wakker maekt wodden, is 't niet zo. Mar jim weten et now allemaole, op naor de Stellingwarver slaachters, veur dat lekkere zwienevleis.

Komt dat even mooi van passe! Hewwe gien heufdbrekens meer veur oons kastmenu!

Sjoukje Oosterloo

With love from Ontario...

Beste mensn, ik bin dan wel gien Stellingwarver, mar ien gewone drentse jonge bij Moppelt weg die now al weer meer dan dartig joar in Ontario huust.

Ook al ist nog wat vrug, wil ik iederiene die oen bladtien in hanne kreg al vaste ien goeie Sunterklaos toe en ik neem an daj goed oppepast hebt en niet te veule mit Zwarte Piet in de zak mee noar Spanje mut.

Varder natuurlijk bij de karstbome ok et beste en dan mit oldjoar niet te veul lawaai makn en dan mar weer tniije joar in.

Wij doet de leste joaren wat kalmer an, wat wij ok aj de zeuven kruusies al een paar joar veurbij bint. Geertien, das mien vrouwe, hef der nog wel oardig drok mit, oenze drij kleinkiender wordt gloepens deur opoe, now is dat oma, verwend.

Ik bin in de oorlogstied op e gruit en speulgoed was er vake niet bij, ie mukken oen eigen mit wat mar veurhanden lag, wat olde kleren, ofgedankte klompen, stukkies holt en goa mor an. Wij fantaseerden er van alles bij. En wej wat, ik geleuve dat wij net zo bliede waren mit een beetien dan now mit zoveule.

Sunterklaos word hier niet evierd, mar mit de Karst giet alles dubbl op mit kadogies, veul te veule etten, mut ik altied mit oppassen, en jammer versheiden kunt dan ok gien moate hoalen mit de draankies. As ze dan mar niet achter stuur kroept, te vake wordt andere mensn doar mit etruffen.

Iederiene, goed goan,

Grace en Hank Bolding, Ontario - Kannede

Negenstikken en Gaanzebreven

Wat bin dit veur woorden? Uut et verre verleden soms? Toch bin-n et doodgewone woorden van spullegies die rond de taofel worden espeuld en a-j de kraante maggen geloven dan is dit weer in opgaank.

Negenstikken.

Dit spel wordt ook wel **molenspel** eneumd. Doe beslist gien meui-te om naor de winkel te gaon en ook nog geld hieran te spenderen want dit spullegie maek ie doodgewoon zelf.

Teken op een stôk karton een groot vierkaant. Een tweede vierkaant ienige centimeters binnen de lijnen van de eerste en daorbinnen een darde. Verbiendt die drie vierkaanten, in het midden mit een lijn, 4 intotaal en, klaor is het speulbord.

Wie now de knopebusse teveurskien aelt dan kan mitien et spullegie begunnen. Et wordt mit twee personen espeuld. De knopen bin-n de pionnen waormee men probeert om drie knopen op iene rij te kriegen. Dan is er een **meule**.

Zo is et ook meugelijk om van twee wallegies te eten deurdat bi-j een goei-je zet ook op de deurlopende lijn twee knopen bin neerezet die mit iene ook alles ofsluten veur de tegenspeuler Dan et men van twee wallegies en dan ontstiet er:

Een rip-rap en een eupen meule.

Eigenlijk is er dan gien aordigheid meer an want bi-j iedre zet is er weer een ni-je **meule** en giet er een knope van de tegenpartij van het speulbord.

Van twee wallegies eten is verduveld handig en et gelôk is dan wel mit joe. 't Kan naatuurlijk ook lepigheid wezen van de persoon die dit veur enaander ef ekregen en die naatuurlijk de grootste schik ef hetgeen bi-j een aander tot ofgunst kan oplopen.

Al gauw is er gien aordigheid meer an en kan er worden over-eschakeld op:

“Gaanzebrevens” Zo werd dit spel in de 19de eeuw eneumd, **Gaanzeborden** mit allerlei tegenwaarkende opstaekels die joe dan tegen koemen onderwegens. Knopen bin-n hier et vervoermiddel.

An die spierwitte, onschuldige gaanzen op het speulbord ku-j niet zien dat de gevaoren overal op de loer liggen en die joe dan zonder pardon en zonder medelieden deursturen om as eerste nummer 63 te bereiken. Dat neumen ze dan gelôk. Jawel, gelôk, om onderwegens in de gevangnisse te belanden om hier net zo lange te moeten waachten totdat er opni-j een persoon is die in de valle is eleupen en die joe dan bevrijd. Onschuldigen worden zomaar op-sleuten.

Wat wel mooi is an dit spullegie, die vervelende opstaekels kunnen ook rust geven. Rust om ies nao te daenken over de zunden die begaon bin-n en dat kan ook a-j diepe in de putte belanden Hier is het waachten en nog ies waachten.

Waachten totdat een aandre joe er uut trekt zonder da-j er zelf, veurof, wat an kunnen doen. Gelôkkige meensen wanneer dit waarheid wordt en men weer verder kan mit een schone leie en een opgeruumd gemoed.

O ja, tolgeld moei-j ook nog betaelen en wee diegene die over de brôgge giet en dit niet dot. Het incassoburo lat hier gien grôs over greui-jen evenzo de kastelein die beslist van een aarbaarg gien boerschure wil. Eerst betaelen en dan mag ie deurlopen.

Twee dobbelstenen brengen iederiene in et ongewisse en hoe er ook mee wordt omhusselt, en hoe die beide de meest verliefde woorden worden in-efluustert veur een goed resultaat, die twee em-m ogen genoeg om te weten wat ze doen. Die kieken wel uut en em-m echt gien veurkeur. Niks gien gesjoemel, ieder meense is geliek. Die hanteren gien rang of staand of vriendtiespolitiek of krulekoorten die al klaor staon.

Iedere speuler is volkomen an beiden over-eleverd maar... daenk er omme !!!

Dit mot toch nog ies weer ezegd worden, die spierwitte en tevens trotse en zo op 't oge, onschuldige gaanzen, die over 't ele veld scharrelen, neem dit van mi-j an, die bin niet te vertrouwen. Kiek uut!!!

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

Spakenburgs

Spakenburgs...

Kiek die un Piet, die neem jie un keertie mai een happie chinees te doen. En wat denk jie...ut liekt wel een joernalist, zo'n verslaggever. Over Monique zul jie ming niet hoaren die het niks eschreven...

Moar die Piet, hoe neumen ze dat oak alweer as ze je versjie stelen, plagiaat of zo.... Nong nog net niet kenk je zegge, moar twas op ut rankie. Hie zeit in dat krantjie nog dat ie ut van ming uhad het... maor vurlopig is het zoveer al ming ideen stingen neereschreven in dat loatse bloodjsie van juliie.

Nong Piet ongtzettend bedankt heur, kenk weer van veuren af an beginnen met het bedenken van die ongzin. En dan nog in ut Spakenburgs ok... Of ik der blei mee bin. Kweet ut nog veur geen meter.

Mesjien komp der nog iets. Voorlopig goa ik eerst buuge (*zie onder*) op de vakantie.

Groete,

André, van dat huus met de gewereh.

Uut et Spakenburgs woordeboek...

aardappels	- eerpels, erepels
achter	- affer
anders	- aorst
autorijden	- autorieje
bagagedrager	- afferpinnetjie
binneste-buiten	- krang
bokking	- bukkes
borst	- tuut
boter	- botter
buiten	- buuten
chagrijnig	- trötten
drie	- drée
druktemaker	- poeriemaoker
feesten	- buuge
flikker	- Henrico
gepoept	- esjeten
gluiperd	- luperd
gynaecoloog	- kierekieker
hand	- hangd
jij	- jie
knoeien	- moeken
krabben	- krauwen
lelijk	- lillek

(Aandere keer meer)

Lao'we zo now en dan es een stokkien uut de vertaelde biebelteksten deur et brillegien van een leek bekieken; hoe zuwwe trouwens ok aandere. De glaezen in dat brillegien bin seins helder, ok wel es wat smerig en ok wel es dikke besleugen, haost tot matglas wodden...

-.-.-

Genesis 19:

4 Mar nog veurd dat Lot en zien gaasten slaopen gaon konnen, leupen alle manluden van Sodom bij Lot zien huus te hoop, jong en oold, gieniene uutzunderd.

5 "Waor bin die beide manluden die bij jow slaopen?" reupen ze Lot toe. "Breng ze naor buten, we willen ze wel es even nemen!"

6 Lot gong naor buten en dee de deure achter him dichte.

7 "Mar vrunden, zoks kuj'm toch niet doen!" zee hi'j.

8 "Luuster, ik hebbe twee dochters die nog gienertied mit een man slaopen hebben. Die za'k bij jim brengen, doe mit heur waj'm willen. Mar laot die beide manluden mit rust, want daaromme he'k heur now krek een dak boven et heufd beuden."

Zoks gaot d'r wel hiel mal ommetoe vanzels. Lot krigt veur iene naacht twee manluden (engels) over de heerd en dan lopen alle - homogeile - kerels (gieniene uutzunderd!) van de stad Sodom naor zien huus toe om die beide manluden es even een beurt te geven (te (be)kennen). Dat is op himzels al slim genoeg mar et wodt nog slimmer want Lot zegt tegen al die - homogeile - kerelties uut de stad dat ze die twee manluden (engels) eins mar mit rust laoten moeten. Hi'j bödt al die wilde kerels an om mit zien eigen twee dochters (die nog gienertied mit een man slaopen hebben) te doen en te laoten wat ze ok mar willen...!

Zok mal praot kuj' je vandaege-de-dag toch niet veurstellen..?

Ik geleuf et, ikke niet...

f&p

MIDWINTERHOORN

Ie kroeme holten hoorn
Kom op nou mit oen lied,
't is immers al midwintertied!

O ofgezaegde takke
kom toch weer tot leven
en laot oens heuren strak
de riedel van het nije leven!

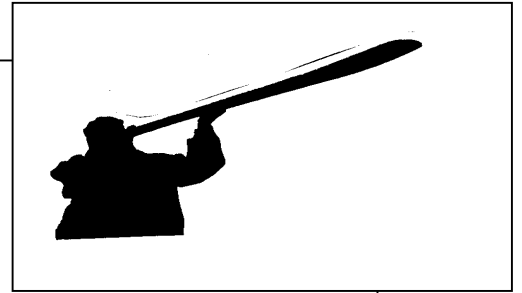
Zeg uitgeholde boom
help oens uut de droom;
geef oens in disse tied
het mysterie van oen lied.

Ie stomme holten hoorn,
ie weet toch dat 't karstkiend is geboren
laot heuren oen adventsgeroep!!!

En heur, hij blas naor noord en zuud,
nouw blef het kwaode vast wel uut;
ook naor 't oost en dan weer west
dit is 'midwinterfeest' wat al eeuwen is ewest.

En is Dreikeuningen weer veurbij
dan heb ie pas weer rust,
ie hangt weer an de muur
en wacht op nije wintertied.

Peter Kuiper, Oldendiever

Kast(ge)mis

Buten wodt et koold en guur.
De daegen wodden donker,
de lochies gaon an,
de husies wodden versierd.
Een gezellige waarme boel.
As et dan zoveer is,
ontdek ik ieder jaor weer...

da'k de meensken die 'k liefhadde
zo ontzettend mis.
Ja, dat nuum ik now: KAST(GE)MIS

Nelie

De geboorte van de Heliand...

(Een stok van et Kastevangelië uut de Heliand, een oold Saksisch kastverhael.)

Doe schreef de riksheer Octavianus uut Romeburg an alle volken een ban en een boschop, bried verspreid. Verkondigd deur de keizer en bedoeld veur de keunings en vosten in zien riek, veur hertogen die rondomme in et grote wereldriek et bestuur voerden. Wie argens aandere was mos zien arfgoed opzuchen, naor zien eigen gebied toe gaon en verschiene veur de bosschoppers van de heer. Iederiene gong naor de streek waor zien stamme iens woonde, naor de burcht, et plak van zien geboorte. Et gebod wodde heurd in de hiele wereld. Et wemelde van de meensken in alle burchten. Bosschoppers, wieze manluden gongen rondomme, ze weren kommen omreden de keizer dat zo hebben wol. Ze stelden een liest op. Schreven hiel percies de naemen van iederiene op, zien laand en zien volk. Gieniene kon de oplegde belasting ontlopen. Iederiene was heufdelik de schatting verschuldigd. Mit zien vrouw vertrok de goeie Jozef ok, zoas God almachtig, de heerser et wol. Ze gongen naor heur prachtige stad, de burcht van Bethlehem, heur beider oorsprong, et thuus van de held en de heilige maegd, de beste Maria. Daor hadde de bekende zien troon, eertieds, doe de edele keuning, de uutzunderlike David daor et gezag uutoefende, de heerschoppi'je over de Hebreunen voerde, daor zien hoogzetel hadde. Uut zien huus weren ze, beiden van geboorte kiender van zien stamme, een keuningsgeslacht.

Luuster now wat d'r doe gebeurde: deur et prachtige lot en de beschikking van God kreeg Maria heur kiend onderwegens. In Bethlehem wodde de beste van de zeunen, de sterkste van de keunings geboren. Hi'j kwam, de bekende, machtig zag hi'j et locht, op wie sund meenskeheugenis veurtekens duded hadden en een protte belen in de wereld wezen hadden. Alles waarvan wieze veurspellers praot hadden wodde now waorhied. Onderdaonig kwam hi'j naor dit eerdriek hiere, wol oons opzuchen op eigen kracht, de meensken tot hulpe wezen. Zien moeke nam him in de aarms, wikkelde him in een klieid en dee him prachtige sieraoden an, de mooiste van de vrouwluden, en legde vol liefde et kleine joongien, et poppien, in een voerbak. Toch hadde hi'j de kracht van God, de heer van de meensken. Zien moeke zat bi'j him, waekte zels en hul de waacht over him, over et heilige kiend. Heur hatte kende gien twiefel, heur gemoed wiefelde niet.

Et verhael gong rond in de hiele wereld. Huders heurden et, knechten die over heur koeunen, heur kudde, buten de waacht hullen, waekten over de peerden, et vee op et veld. Ze vernammen hoe et duuster in de locht in twienen spleet. Et locht van God breuk wonder deur de wolken henne en ommevaemde de huders, in et veld bi'jenneer. Ze wodden bange in 't gemoed. Machtig zaggen ze God zien engel kommen die heur ansprak en heur opreup, tegen de huders zee: "Wanhope niet, et locht brengt gien leed. Liefliker bin de woorden die ik warkelik zeggen wil, een bliede bosschop zeg ik jim mit kracht: Christus is now geboren, in disse zelde nacht. Et zalig kiend van God, de dierbere heer in David zien burcht. Alleman is hier bliede omme, hi'j brengt de volken bliedschop. Vienen kuj' him in Bethlehemburg, de beste van de kiender. Laot jim tot teken wezen wa'k je vertellen zal mit waore woorden: in doeken ligt hi'j daore. Een kiend in een voerbak, mar keuning is hi'j over hemel en eerde en over alle meensken, heerser over de wereld.

Vertaelmesienegien

De Sint en de Kàstman

De kàrstman kump weer in et land!
juichen der völle mensen.
't Stund gistermorn nog in de krant
hij vrug naor onze wensen!

"Det 's wel wat vrog" zei suntekloas
't is nog maar twie december
ik vinne dit wel al te dwoas
straks kump e in november.

Nou ja, veuruit ik vin et goed
as ik die man mar niet ontmoet
want anders wordt et vechten.
En ij trekt wel an 't kortste end
want ik, ik eb mi-jn knechten.

Mi-jn feest ef ier et oldste recht
is mi-j al eeuwm t'rug ezegd.
Loat ij zich oalen bi-j zien boom
met keersies, echten of op stroom.

De kàstman les dezelde krant
ij skrikt van et bericht.
"O jé! Ik bin al in het land
te vrog röp ier mi-jn plicht!

Die eiligman is nog niet weg
gedichten niet elèzen.
'k Bin veur um vast "stoa in de weg
'k worre nog t'rug ewèzen".

Die olde sint met volle zak
ik kan em echt niet luchten
veur mi-jn part valt e van et dak
ik zol van vreugde zuchten.

Ik snap et niet, begriep et niet
't is iène grote leuëng
die eiligman is hypocriet
zo lang a'k m' al kan heuëng".

Zo bin ze elk an 't wark egoan
gingen eur eëng weëng.
Toch was der gien ontkomm an
zie kwam mekare enteëng.

"Gij eiligman" zei de kàstman.
"Goat dalijk uut mien oong
ier komm ongelukken van
ik eb gien mededoong.

Ik sloa u van oen peerd en dak
en smiete weg oen staf en zak
gooi van oen eufd oen mijter
ieë met oen getreiter".

"Wat zeëg ie doar" zei toen de sint.
"Weet wel kàstman, woa 'j' an begint
as ie perse wilt vechten
'k eb steun van al mi-jn knechten.

Ik stop oe kàstman, met gemak
met board en mijter in mi-jn zak
en gèèf oe eerskop met mi-jn staf
een lel dus, skeert oe weg per draf".

"Ik bin in 't land" zei toen de sint
um feest te maken met elk kind
ie kunt mi-j niet ver-inderen
te feesten met die kinderen".

"Ik, sprak de kàstman, deel oe mede
de 'k zeer mi-jn beste doe veur vrede.
Per joar doe 'k 't enkele wèken.
En ik wil niet graag prèken".

Zi-j maakten beiden een ofsprake.
En stelden zich tut lèvenstake
inzetten veur de mens-eid.
Een ieder met zien eëng doel
gef det gien vreedzaam feestgevoel!

Doar gingn ze dan de eiligen
saamm op de slee
met veur de slee Americo
eel trouw en eel gedwee.
Zi-j sleüten vrede. Ja bravo!
en bin now vrinden op niveau!
det bin z' al völle joaren.
Maar now, now ku'j 't verkloaren.

Corry Overmars-Kalshoven

Zoemernaachten

Hector Berlioz (1813-1869) schreef in 1841 muziek op een cyclus van gedichten van Théophile Gautier (1811-1872) met als titel **Les nuits d'été** ('Zoemernaachten').

As vervolg op de Winterreize leek oons disse Zoemernaachten een aorige tegenstelling. Jammer, et overzetten naor 't Stellingwarfs is oons op dit stuit eins krek even tevule wark. As d'r iene him/heur beschikber stelt dan graeg, want et bin 6 prachtige stokken.

1. Villanelle
2. Le spectre de la rose
3. Sur les lagunes: Lamento
4. Absence
5. Au cimetière
6. L'île inconnue

Le spectre de la rose

Soulève la paupière close
Qu'effleure un songe virginal,
Je suis le spectre d'une rose
Que tu portais hier au bal.

Tu me pris encore emperlée
Des pleurs d'argent de l'arrosoir,
Et parmi la fête étoilée
Tu me promenas tout le soir.

O toi, qui de ma mort fut cause,
Sans que tu puisses le chasser,
Toutes les nuits mon spectre rose
A ton chevet viendra danser.

Mais ne crains rien, je ne réclame
Ni messe ni De Profundis;
Ce léger parfum est mon âme,
Et j'arrive du Paradis.

Mon destin fut digne d'envie,
Et pour avoir un sort si beau
Plus d'un aurait donné sa vie,
Car sur ton sein j'ai mon tombeau,

Et sur l'albâtre où je repose
Un poète avec un baiser
Ecrivit : Ci-gît une rose
Que tous les rois vont jalouser.

De geest van de roze

Kiek es mit je slaoperige ogen
naor d' onschuldige droom die 'k maekte
ik bin de geest van de roze
die je gister bij et daansen raekte

ie plokten mi'j mit parelties
van natte zulveren traonen
en op et feest deur steerns verlocht
leup ie de hiele aovend mit mi'j rond

och ieje, deur jow bin ik now dood
mar zonder daj' mi'j votjaegen kunnen
komt iedere naacht mien rozegeest
je op je beddekussen plaogen

wees mar niet bange, ik vraog je niks
gien preek en ok gien psalms
mien ziel dat is mien lekker roek
vaalt zomar uut et parredies

mien lot dat zo ofgeunstig maekt
want veur zoe'n daelders aende
zol toch alleman et leven geven
et graf van mi'j is op jow bosten

en op et albast wao'k op ruste
het een dichter mit een tuut
schreven: hier rust een roze
die alle keunings jeloers maekt.

Op 'e fiets...

Op 'e fiets naor Wolvege, altied mit de wiend tegen

Et is roem 55 jaor leden da'k veur de eerste keer de veurdeure van de ULO in Wolvege binnenstapte. Haost een meenskeleven weeromme in de tied, a'k achter mien komputer wat herinnerings perbeer op te haelen. Waoromme gongen wij uut Willemsoord naor et votzet onderwies in Wolvege, wiels Stienwiek toch meer veur de haand liggen zol? Et bescheid op die vraoge is ienvooldig. Et heufd van de legere schoele in Willemsoord, Pier Salverda (zien veurnaeme zegt et al), was geboren en getogen Fries en gaf oolden de raad om heur kiend naor Wolvege te sturen as de keuze op de Mulo valen was. Naor Weststellingwarf zien heufdstad dus. Iedere morgen op de fiets deur weer en wiend en mit een grote koppel in een lange sliert. We vertrokken bij de bakkeri'je van Bouma weg en haost altied mit de wiend schieve tegen. Morgens noordwest en an 't aende van de middag naor zuudwest dri'jd. Haj' d'r twee keer tegenin. In De Blesse ston een hiele klofte schoeljongen al te waachten en haokte an. Daor weren de jongen en meiden uut Peperge en Steggerde ok bij. En zo kwawwe mit een man of dattig bij de schoele an.

Een hiele tritse naemen komt veurbij a'k in gedaachten weer in de klasse zitte. Mit in de lekaolen van de eerste, twiede en vierde klasse uitzicht op de karketoren mit daorveur de nog braokliggende grond waar eerst laeter huzen en et pelisiebureau bouwd wodden. In 1a zat ik naost Thijs Koopman uut Hooltpae. Aorige vent die naotied een bekende baentiesman bij de gemiente Stellingwarf-Westende wodden zol. Aandere naemen? Tineke Wesselius, Hennie Menger, Tineke Baas, Bertus Sloot, Alie de Neef, Minie Vormeer, Tineke Dijkstra, Albert de Bruin, Geert van der Helm...

In 2b (diegenen die veur wiskunde en algebra in 't pakket keuzen) zat ik naost Bert(us) Sloot. Hij schopte et laeter tot wethoolder van dezelve gemiente Stellingwarf-Westende en kwam ik him as ni'jsschriever zo now en dan tegen. En wat d'r van al die aanderen wodden is? Ik gelef da'k Tineke Dijkstra een jaor of tiene leden nog es achter de infermaosiebalie van et ziekenhuus De Tjongerschaans op Et Vene zag. Mar omreden d'r veur zoveer ik weet gienertied een grote reünie west het, verleur ie ze haost allemaole uut et oge.

Lerers? Meneer Engels woonde an de rechterkaante naost de schoele, was heufd en gaf Engelse les. En juffer Zijlstra netuurlik (Fraans), Wijnstra (biollogie), Van de Berg (algebra), Aarsse (gimmestiek) en dan de lerer Duuts die neffens mi'j Woudstra hiette, mar die in ieder geval gien odder holen kon. Pattietoeren een komplette bende en mien kennis van et Duuts bleef daordeur beneden de maote. Dom, dom...

Wat mi'j ok bij bleven is weren de aktiviteiten veur de overblijvers tussen de middag. Eerst middenneer je brood opeten, netties mit mes en vörke en dan de kompetities dammen en taofelbiljat. Of even een kuiertien naor de Karkstraote waar in een piepklein winkeltien krek om 'e hoeke snupies uut grote glaezen potten verkocht wodden. Ik verruilde bij slot van zaeke de ULO veur de Grafische schoele in Grunningen waornao ik laeter de ni'jsschrieveri'je inruulde en boeken schreef over de regio. De meest recente utgaove ligt now op 'e teunbaank bij boekhandel Zwikstra: "Een leven langs de Steenwijkerweg". Eins bin 'k wel beni'jd wat d'r allemaole van mien klasgenoten wodden is. Leven ze nog? De prille tieners van doe, onder-tussen de AOW-ers van now.

Bert Kuiper

Offerte...

Disse maand kreeg de redactie een schrijven van oonze trouwe lezer Jannus Uuterdieken mit wel een hiel apatte **anbieding**.

Technisch buro Lodewiek
Vollemaanvlinder 22 z
Wolvege.

Jannus Uuterdieken
Zaandpad 2
Nieksheideroord.

L.S.,

Hierbi'j maeken wi'j jim d'r beleefd op attent dat oonze apperaoten hielemaole verni'jd binnen. Dus zonder gebreken. Veureerst za'k jim even uutleggen wat een Wiendo-apperaot krek is en hoe zoe'n ding warkt.

Wiendo is een apperaot dat in et achterste van een meenske inplanteerd wodt waordeur kwaoliek roekende gassen neutraliseerd wodden. Veerder zit d'r een mesienegien in die lekker roekende geurties verspreid. Jow hebben de keuze uut: bosvioeltiesgeur, naegelpolleblossem, klokkiesgentiaanextrakten en boerewormkruudroekersgoed.

Zoas wi'j uut jow vermiddens verneumen hebben lieden jow al plentie jaoren an kwaoliek roekende gassen, die niet alliend veur jezels mar in et bizunder veur je omgeving as slimme onpleasant te numen is. Wi'j raoden jow dan ok dringend an om zoe'n Wiendo-apperaot uut te perberen. Jow kun dan jow gassen gaon laoten waor en wanneer aj' mar willen zonder jezels of een aander d'r mit lastig te valen. Et tal gasontsnappings kan onbeparkt blieven en jow hoeven je kraampen niet meer te onderdrokken.

Oonze standerduutvoering is veurzien van een biesterbaorlik warkende geluudsdemper. Ok de klaank van de ontsnappings hoej' niet te missen. Daorveur bevelen wi'j een klaankdeuze an die al naor gelang de drok de volgende vassies speulen kan:

- 1) Zachies roest de aovendwiend.
- 2) Ach, hoe kan et dat ik jow heb laoten gaon.
- 3) De siepelmars van de de siepelplanters.
- 4) Donder en bliksum van de riestpikkers.

Disse apperaoten gellen € 12,50 en mit klaankdeuze gellen ze € 17,50.

Bi'j ofnaome van drieje in ienkeer kriej' 10 percent begeunstiging.

Altied en overal bin ni'je onderdielen te verkriegen want alhoewel oonze apperaoten degelik bouwd binnen en de drok van wel 10 atmosfeer deurstaon kunnen kan et een keer veurkommen aj' slimme chineesd hebben dat d'r een onderdiel knapt of opblaozen wodt.

Oonze vertegenwoordister Juffer Pasmaan zal ien disser daegen kontakt mit jow opnemen veur een demonstraosie an huus en wat arg belangriek is, je de maote te nemen. Wi'j hopen daj' heur hattelik ontvangen willen om dat apperaot bi'j jow in te brengen. As jow besluten om oons apperaot an te tugen kriegen jow ien naostelbeurt in 't jaor d'r ommenocht op toe die uutvoerd wodt deur Juffer Pasmaan. Oonze apperaoten hebben een geraansie van vuuf jaor.

Inmiddels verblieven wi'j mit de grootste hoogachtinge en graeg tot jow dienst,

A.B.T.B. van Achteren

Passeniele Kohieren...

Ik bin Douwe Meinderts Bonnema en tegere mit Tjaart Egge Martens maeken wi'j een gegevensbaank van de Passeniele Kohieren van Wonseradiel, 1689-1794.

Ik hebbe zocht as de Stellingwarven ok zoksoorte kohieren hebben. Mar jammer genoeg, ik hebbe disse boeken niet in de gemientelike archieven vienen kund. Van de Stellingwarven bin d'r wel Passeniele Kohieren in et Ryksargyf 'Tresoar' in Liwwadden, alliend van een kottere tied. Toch bin ze veur de sneuper nog interessant genoeg om disse kohieren ok es in te kiekien.

Et Passeniele Kohier is een register van een jaorliks heven vermogensbelasting. Zo op et eerste gezicht een laankwielige bron om je veuroolden op te speuren. Butendat daenken de meerste speurders: "Och, mien veuroolden weren mar aarm, die zullen niet in zoksoorte boeken te vienen wezen." Mar uut de praktiek bliekt dat et tal riggestreerde belastingplichtigen mit een leeg inkommen beheurlik groot is. Et leegst riggestreerde kaptaol dawwe vunnen, was 35 guldens. Et kohier zegt in de anhef zels "Begoedigde ingesetenen", mar laot je deur disse betiteling niet van de wieze brengen. Hier het 'begoedigd' een aandere betekenis as dat wi'j d'r an geven. Et bin in disse boeken, de meensken die iens es wat arfd hebben en daordeur heur levenlaank as belastingplichtigen te boek staon.

Ik las laestdaegs nog dat d'r in Nederlaand in de 18^e ieuw gien goed orgeniseerd belastingstelsel beston, mar dat is een grote misvatting. Ok doe al zochtte et volk onder een hiel goed orgeniseerd belastingstelsel. Ik mien dat et gewest Frieslaand alliend al 12 percent van de tetaole belastings in de Republiek van de Zeuven Verienigde Nederlanen opbrocht. De inning van de belasting via de Passeniele Kohieren wodde deur de Staoten van Frieslaand per 'Placcaat' regeld en daordeur ontston een uniforme en preciese notering. Disse uniforme notering gefte oons now de unieke meugelikhied om een protte - anders niet te vienen - zochte meensken op te speuren. An now toe wodde bi'j genealogisch onderzuuk mar weinig gebruik maekt van disse bron. Veural omreden et zuken nogal omslachtig is. Veur een dudelik tetaol overzicht, moej' riegels opienvolgende kohieren deurnemen, een nogal tiedrovend kerwei. Aj' dit opbrengen kunnen is et risseltaot pattietoeren verrassend. Deur de kohieren te digitaliseren is et now meugelik om binnen een peer sekonden de vraogde gegevens te vienen.

Wie gaot veur de Stellingwarven disse put anpakken? Historici van vandaege-de-dag hebben onderdehaand disse bron ok ontdekt en maeken d'r dankber gebruik van. De Passeniele Kohieren vermelden de belastingplichtige as arflaoter en as arfgenaem. Butendat wodt angeven as de belastingplichtige naor een aander dörp of naor een aandere grieteni'je verhuusd is. As de belastingplichtige niet an zien verplichtings voldoen kon wodde dat vermelded. Zo bödt et Passeniele Kohier een protte meugelikheden veur onderzuuk. Een briedvoerig bescheid kuj' vienen op oonze webste: www.tjaart-egge.nl mit o.e. kohieren van de Stellingwarfse familie Madhuizen.

Douwe Meinderts Bonnema

GGD...

GGD

Ik bin
lichaemelik spiritueel
psychologisch psychiatrisch
niet gezond.

Ik gao
liefelike geestelike
zielkundige genezende
hulp zuken.

Ik bin
lichaemelik psychologisch
genoegzem genezen; deurgaon
vuult dankber

anne bult

Twiede jeugd...

Ze was nog mar krek 45 jaor, mar kreeg wel een hatanval en mos in zeuven haosten naor et ziekenhuus. Et was een zwaore anval. Op 'e opperaosietaofel kreeg ze opiens een "haost dood" ervering. Doe ze God 'zag' vreug ze die:

"Zit mien tied d'r now al op?"

"Nee heur," zee God "ie hebben nog 43 jaor, 3 maonden en 9 daegen te leven."

Doe et weer wat beter mit heur gong, besleut ze om dan toch mar een face-lift doen te laoten, leut ok drekt hier en daor wat vet vothaelen en de bosten en nog wat aandere hangplakken weer wat in medel brengen. Ze leut et haor ok nog mar es weer een betien bi'jkleuren, de tanen wat bleken en gao zo mar deur. Ze maekte dan ok nog hiel wat ni'je toekomstplannen veur heurzels.

Doe ze de laeste keer nao alle behandelings uut et ziekenhuus kwam en de weg over leup, wodde ze liekwels mit een hadde klap overreden deur een auto en kwam daor alderdeegst bi'j omme. Doe ze even laeter - mar now in warkelikhied - veur God ston, keek ze die es strak in de ogen en zee:

"Ie bin mi'j ok een mooien iene. Ie zeden da'k nog roem 43 jaor te leven hadde, en ie haelen mi'j now toch al op? Haj' mi'j niet waorschouwen kund, doe die auto de bocht omme kwam?"

"Och meenske, bin ie et," gaf God as bescheid "mar ik weerkende toch je hielemaole niet!" ...

Vertaelen van een Fries gedicht... (3)

Et oorspronklike

en wat et wodden is

*Tempus edax rerum
Ovidius*

*Tempus edax rerum
Ovidius*

Eko-Kattedraal

Eko-Kattedraal

ik gean der in stik yn mei, Ovidius
dat de tiid in soad ferslynt en de
kening mei syn âlde ilige hannen
gjin tiid bout mar in
beahûs op in yllúzje

ik gao d'r een aende in mit, Ovidius
dat de tied een protte verslient en de
keuning mit zien oolde ieltige hanen
gien tied bouwt mar een
bidhuus op een illusie

sil hy witte
ea
en sjen

zal hi'j weten
iens
en zien

dat al dy bakte klaai it
net oerlibje sil
stupas de slach ferlieze en it
beton mei rustige toskan
ferrottet tusken tongerblommen en
wolvenettels

dat al die bakte klei et
niet overleven zal
stupas de slag verliezen en et
beton mit roesterige tanen
verrot tussen knoekelplanten en
wolfspoten

my tinkt it sil tiid reine dy't
hoallefoaljend oer de terrassen
stadichoan de hurde bealch
ferslyt it hânwurk
útgommet

mi'j donkt dat et tied regenen zal die
diedelend over de terrassen
langzeman de hadde peinze
versliet et haandwark
uutgomt

blêdstil de basilyk
wêr't bûtergieltsjes bloeie

bladstille de basiliek
waor de botterbloemen bluuien

de tiid fret net alles op

de tied vret niet alles op

Edwin de Groot

*Vertaeling: Edwin de Groot
mit wat hulpe van: Piet Bult*

In eerste instaansie was d'r eins allieend een perbleem mit dat Latien en bi'jglieks et 'beahûs'. Latien praoten we in Stellingwarf niet en een 'beahûs' kennen wi'j eins niet aandere as een karke of een perochiehuus, mar ja, dan zol d'r wel zoks as 'tsjerke' staon hebben, en dat ston d'r niet. O ja, bi'j Makkinge het al es een schoft een stoepa west...

Veur al die muulike bloeme- en plaantenaemen in 't Stellingwarfs hewwe sund veurig jaor vanzels et Plaantenaemeboek van Henk Jager.

De vraoge blift liekewel: kan et as vertaeling ok een Stellingwarfs gedicht hieten..? No nee, biwwwe bange. De Stellingwarver dichter zal niet licht een gedicht beginnen mit ien of aandere spreuk in 't Latien. Dan is 't ok nog mar de vraoge as de Stellingwarver de Eko-kattedraal kent zoas die in dit gedicht bezongen wodt.

D'r zullen niet vule Stellingwarvers wezen waor disse mooie woorden in et daegelikse gedaachte-idioom veur kommen. Zokke poëtische verwoording, nee, daor zal de deursnee Stellingwarver toch niet gauw mit an kommen, of vaalt dat wel wat toe..? Bin d'r veurbeelden..?

Wie was die Ovidius dan wel, vraog ie?

Uut Wikipedia: Ovidius leefde ongeveer in dezelde tied as Jezus, van 43 v.Chr. tot 17 n.Chr., kwam uut een rieke ridderfamilie in Sulmo - zoe'n 100 km an de oostkaante van Rome - en heurde tot de grote dichters uut et Augusteïsche tiedrek. Doe hi'j 18 jaor was schreef hi'j zien 'Amores'. Hulpen deur zien rieke ofkomst was hi'j een waor feestbeest in Rome. Zien uut-spraake: "Tempus edax rerum" betekent zoks as: "De tied die overal an vret, alles stokkend maekt, alles verslient".

En wat is dan die Eko-kattedraal..?

Et gaot hier over de Eko-kattedraal van Louis la Roy in Mildam. Kiek veur een hiele protte foto's op www.ecokathedraal.nl en www.stichtingtijd.nl Dit is een hiel gaedelik plakken om gewoon es een posien zitten te gaon op iene van die grote stienbulten. Zo now en dan bin d'r kloften meensken die weer es wat veerder 'bouwen' an disse kattedraal en d'r wodden ok geregeld keunstzinnige fesien holen zoas o.e. kotleden in juni et Friese 'Literêr Sirkwy' - een initiatief van 'It Skriuwersboun' - d'r nog daelestreek mit veurdracht en gedichten. Pattie Stellingwarvers kieken vaeks liever niet veerder as de taelgreenzen van Lende en Kuunder.

Misschien de ienige wel die wel es wat anders uutperbeert as et maeken van een gedicht over moeder, boereverstaand, oolde bomen en liefde is Harmen Houtman van Et Vene. Alweer een hiel schoft leden ston d'r van him een verhaeltien mit een gedicht - eins een liet - in de Ovend: Icarus. Die Icarus komt uut de Griekse mythologie, die tegere mit Deadalus op et eilaand Kreta vaaste zat. Ze maekten hoolten vleugels en bestreken die mit was. Op die maniere kon Icarus van et eilaand of votvliegen. Mar doe hi'j al te dichte bi'j de zonne kwam smultte de was van zien vleugels en vul Icarus in et waeter van de Egeïsche Zee.

"Ik vocht mit mien vleugels, deur storms en regen, veur liefde en liekwicht, ik kwam jow niet tegen.."

Ik zocht naor de zonne, dat waogde ik dus, ik zuke mien greenzen, liek as Icarus.

De draek zit te waachten, zien aosem kan 'k roeken, ik pakke mien vleugels, stieg hoger dan toeken.

De wereld die dri'jt mar vertiest in een luss' 't liefst zol ik vlochten liek as Icarus.

Ik vlieg niet te hoge, de was moet niet smulden, ik zuke een eilaand; de zee mit wat bulten."

Uut de Ovend: 'Icarus' van Harmen Houtman

Regio-soap...

Regio-soap

Nao regio-soaps in Friesland (Baas boppe baas), De Achterhoek (Van oale leu en jonge grond) en Grunningen (Boven wotter) kan een regio-soap in de Stellingwerven niet uutblieven. Van november 2008 of gaot et de locht in, 'Hoog van de toren' Stellingwarver soap in 20 ofleverings, schreven en regisseerd deur Wibbo Pierelier.

Et verhael speelt op et buro van een Stellingwarver uitgeveri'je waar de keboolters Ulf, Alf en Olf zaand in de automatische vertaelmesjienegies gooid hebben nao een conflict mit de directie over een reizien van keboolter Alf naor Dublin. Daorveur al hadden ze iene van de staf, de tovenaar Krakkemikka boven in de toren van et bero opsleuten. De soap kent allerlei verwikkelings en het zien ontkeuning veurjaor 2009 as Krakkemikke bevri'jd wodt mit hulpe van een deur de keboolters Klus, Lui en Kwebbel bouwde toren die tegen de schrieverstoren an reden wodt. Saemen mit zien zuster Sidonia kan Krakkemikka daornao weer de baos op et bero wodden, mar deur een deur de speurders Pimme en Pamme ontdekt vertaelpergramme in de computers wodt et bero ontmaskerd as een geheime organisaosie. Elke oflevering wodt ofsleuten mit een taofelrede bi'j een etentien van de keboolters Klus en Kwebbel mit een goeie segare, een glas port en een ovenschottel van prei mit gehak en daor over keze.

Jarno Tjassing

Wie riéjdt 'r vandaag?

Tweë oûwere vrouwkes waore mit 'd'n auto onderweg. Allebéêj kosse ze mar net ovver 't dashboard hinkiêke. Toen z'al 'n tiedje án 't réêje waore kwaome ze béj 'n krusing. 't Stoplicht stond op rood, mar ze réêjen gewoon d'r dör! De vrouw án de passazjiêrskânt docht. "Ik zal 't wel nie goêd geziên hébbe. Mar ik docht hóst zeker, dè we dör rood zien gereje!" Nao 'n par minute kwaome ze wér béj 'n verkeerslicht en dè ston ok wér op rood. En wér reje ze d'r dör! Nou was 't vrouwke án de passazjiêrskânt d'r hóst zeker af, dè ze wér dör rood waore gereje! En toen 't béj 't derde stoplicht wér gebeurde, drèêjde ze d'r ége nor hür buurvrouw, die reej en zen: "Merie, wétte wel, dè ge nou al drie keër dör 'n rooi stoplicht bint gereje?" Merie die drèêjt d'r eige nor hür buurvrouw toe en zét: "Oei toch! Oe jao! 't Is waor..... ik zit âchter 't stuur!"

Chris Kerkhoff (uut de riegel: D'n oûwerdom kumt mi gebreke!)

Sunderklaos...

Sunderklaos

Et is koold. Et is roetkoold. De wiend buldert om huus en goelt in de schostien. Hi'j blaost de sni'j hoog op tegen de mure, de hede, de bomen en wat d'r veerder op zien pad komt.

In de kaemer is et lekker waarm. De kachel staot rood gluiend. Heit het vandemorgen vroeg een körf mit hooltblokken klaorzet.

'Zo, now kommen jim de dag wel deur.' Bromde hi'j veur hi'j naor et wark gong. Haarm en beppe zitten tegere an de grote taofel. Elk an een kaant. Naost beppe staot een maand mit dreugde bonen. Zo now en dan dot ze een greep in de maand en legt een haandvol bonen op 'e kraanten die et taofelkied bescharmten moeten. Heur rappe vingers rissen de kleine, witte boonties uut de schellen. Haarm kan Beppe lange niet bi'jholen.

'Hindert niks mien jonge,' lacht ze, 'ie doen je best. Tegere krie'we de maand wel leeg. Moej' es kieken hoevule boonties d'r al in de koeme zitten. Wat donkt jow, zuwwe de laampe opstikken? Et is mar vroeg donker vandaege.'

Haarm schokschooldert. Hi'j kan et nog best zien. Et theelochien gefte een waarm oranje schiensel. De ogen van beppe wo'n minder vanzels. Beppe is ok wel al vuuftig. Haost een keer zo oold as mem.

'Wat zal mem et koold hebben, hen beppe? Hoe laete is 't? Komt ze haost weer thuus?'

'Nog een half uurtien, daenk'. Temeensen as de bus op 'e tied is. Mit zoe'n sni'j proeze weej' et mar nooit.'

'Hoevule is dat ok al weer? Een half ure?'

'Kiek mar naor de grote wiezer. As die now weer bovenan staot, dan is d'r een half ure omme.'

Haarm hoolt de wiezer in de gaten. Targend langzem kroept hi'j omhogens. Haarm wodt d'r onrustig van. Hi'j zit wat te dri'jen en te schoeven op 'e stoel.

'Hej'm al sunderklaosvassies leerd op 'e schoele?' wil beppe weten.

'Jawis beppe. Za'k es iene zingen?'

Evenpies laeter vult et heldere jongesstemmegien de kaemer. Beppe neuriet de bekende wiesies mit.

'Heuren jow dat ok beppe?' Haarm is midden in een vassie stopt.

'Watte?'

'Ik dochte da'k gerammel an de veurdeure heurde.'

'Och, dat zal Jan de wiend wel west hebben. Et is ok zok roeg weer. Wie zol d'r now an de veurdeure kommen?'

De veurdeure wodt nooit bruukt. Iederiene komt achteromme. Ie kun overdag zo binnenlopen. De deure gaot alliend naachs op slot.

Haarm zal krek een ni'j lietien inzetten, as d'r lewaai in et pertaoltien is. Et is krek as stommelt d'r iene de trappe op. Beppe liekt niks te heuren. Zol ze wat doof wodden? Dan een kreet en d'r liekt van alles van de trappe rollen. Haarm stoeft in de bienen.

Beppe is him krek veur, bi'j de deure. Haarm vangt nog een glimp op van mem. Onderan de trappe. Tussen de boschoppetassen. Zicht hi'j et goed? Liggen d'r sunderklaoskedogies? Dan het beppe de deure weer dichtedaon. Een ogenblikken laeter is ze weeromme in de kaemer.

'Gauw Haarm, jonge. De jasse an. Ie moe'n naor buurvrouw Gees lopen. Mem het heur bezeerd. Buurman moet de dokter waarschouwen. Vrunderlik vraogen heur.' Haarm schrikt d'r van. De dokter waarschouwen? Dan moet mem heur wel slim zeer daon hebben. Jasse an, dass omme, dan schöt hi'j in de klompen. Buten gript de wiend him bi'j de jasse. De koolde snit him in de wangen. Haarm is bliede as hi'j in de li'jte komt. Veurzichtig zuukt hi'j zien pad deur de sni'j. Zo now en dan staot hi'j evenpies stille om de kwalsters onder de klompen weg te schoppen. Op 'e taast vint hi'j de klinke van de deure. Bi'j de keukendeure stapt hi'j uut de klompen. Buurvrouw Gees zit naost de kachel. Et stopmaantien op 'e schoot. Buurman zit an de taofel. De kraante uutspreided onder de laampe. Mit de vinger volgt hi'j de riegels zien mond beweegt. Krek as is hi'j an et veurlezen. Ze kieken beide op as Haarm de keuken in komt.

'Daor hewwe Haarm,' nikt buurman, 'hej' een bosschop mien jonge? Daj' zo deur de koolde kommen?'

'Mem is van de trappe valen,' Haarm heurt zels, dat zien stemme hoog en schrill is, 'as jow de dokter waarschouwen willen, buurman.' Dan kommen de woorden van beppe him in 't zin. 'Asjeblief.' Zegt hi'j d'r gauw aachteran.

'Jow mem van de trappe valen? Wat mos ze dan boven?' wil buurman weten.

'Ei ju, dat dot d'r toch niet toe.' Gees het de duffelse jasse, de pette en dass van Garriet al haeld. 'Hier jow moe'n je waarm antrekken. Et is gloepense koold. Et liekt wel hattien winter. Wat dat nog wodden moet van 't jaor. Now, waar waacht ie op? Anmaeken. Wie wet wat et aarme meenske stokken het.'

Bi'j disse woorden schieten Haarm de traonen in de ogen.

'Niet goelen, mien kereltien, et zal wis wel wat toevalen. Somtieds moe'k Garriet wat aachter de vodden zitten. Eers komt d'r gien schot in. Jow lussen zeker wel een zuurtien?' Ze hooft Haarm et trommegien veur. 'Dan lope ik even mit je mit. Lichtkaans da'k nog wat veur je mem doen kan.' Gees slat een grote, zwatte omslagdoek omme. 'Geef mi'j mar een haand. Dat lopt steviger.'

'Buurvrouw Gees? Ik miende da'k sunderklaospakkies in de tasse van mem zag. Mar dat kan toch niet?'

'Buurvrouw zol et niet weten. Vraag et doukies mar an mem.'

Mem zit in de leuningstoel. Een kussen in de rogge en mit de voete op een ere stoel. Ze het een natte lappe om et enkel.

'Maegien, maegien,' zocht buurvrouw, 'wat kuj' dan gauw wat kriegen niet? Gaot et een betien? Hoe haj' dat now zo?'

Mem kikt even naor Haarm en schuddet et heufd.

'Ik daenke, dat et allemaole wat toevaalt,' zegt beppe, 'mar veur de wissighied moet de dokter d'r toch mar even naor kieken.'

Ze het een beste bulte op et aachterheufd en et enkel is slimme dikke. Stel je veur dat et wel breuken is. Ik hebbe d'r mar een lappe mit eek omme rold, dat kan gien kwaad. Woj' ok een koppien thee? Ik hebbe krek zet. Jantien he'k een beker mit rejaol suker d'r in geven. Dat is goed veur de schrik.'

Gees lust wel een kop thee.

‘En ieje dan Haarm? Za’k veur jow mar kienderthee maeken?’

‘Ja graeg, beppe. En krieg ik d’r dan ok ekstra suker in? Ik ben ok bot schrokken.’

‘Ja, ja dat zal wel.’ Zegt beppe. Mar ze dot toch een ekstra scheppien suker in de beker. Een flinke scheut melk d’r bi’j en de kienderthee is klaor.

As ze de kop leeg het, gaot Gees weer op huus an. Garriet zal ondertussen ok wel weer thuus wezen.

‘Ik heure t’avond nog wel even, wat as de dokter zegd het.’

Haarm kroept bi’j beppe op ‘e schoot. Hi’j stopt de doeme in de mond. Hi’j kikt naor mem.

‘Dot et arg zeer mem?’

‘Och, et gaot wel.’

‘Waoromme gongen jow deur de veurdeure? Enne... ik dochte da’k kedogies in de tasse zag. Sunderklaos pakkies.’

De beide vrouwlu kieken mekeer an.

‘Ja,’ zegt mem, ‘dat hej’ goed zien. Ik kwam onderwegens Zwatte Piet tegen. Die hadde zoe’n protte kedogies. Et paste hielendal niet in de zak. Now en doe het hi’j vraogd, as ik d’r een stokmennig veur him mitnemen wol. A’k ze op ‘e zolder legde, dan kwam hi’j ze naachs wel ophaelen.’

‘Warkelik waor mem?’

‘Warkelik waor. Ik kon toch tegen Zwatte Piet gien nee zeggen? Och, en we hebben ruimte zat op ‘e zolder.’

‘Zollen d’r ok kedogies veur mi’j bi’j wezen mem?’

‘Malle jonge. Dat kan toch nog niet. Ik hebbe toch jow liesien vandemiddag pas an Zwatte Piet geven. Die moet veur jow nog kedogies uutzuken.’

Haarm is d’r hielendal verheerd van. Stel je veur. Zomar pakkies van Sunderklaos en Zwatte Piet op ‘e zolder.

Aovens kan Haarm niet in de slaop kommen. Et was ok zoe’n biezundere dag.

Gelokkig het mem niks breuken. De dokter het wel zegd, dat ze et een dag of wat hiel rustig an doen moet. Hi’j het wat pillegies tegen de piene geven en beloofd dat hi’j ere weke nog wel even ankomt.

Haarm moch zien klompjen bi’j de schostien zetten. Tegere mit beppe het hi’j een peer sunderklaoslieties zongen. Hi’j is zo beni’jd as Zwatte Piet ok komt.

Van uut de beddestee heurt hi’j heit en mem praoten. Hi’j kan niet heuren wat d’r zegd wodt, mar et is een vertrouwd geluud.

Buten buldert de wiend. Hier op bedde is et lekker waarm. Hi’j legt zien voeten tegen de kruke, de doeme gaot in de mond.

As heit even laeter om een hoekien van de deure kikt, is Haarm al in de slaop.

De aanderemorgens ligt d’r een pakkien bi’j de schostien. Een mooie trekker. Krek wat Haarm graeg hebben wol. Zo hadde as hi’j kan, zingt hi’j; ‘Dank u Sinterklaasje.’

Tja, hi’j het op ‘e schoele nog gien Stellingwarver sunderklaosvassien leerd...

Roely

Stellingwarvers...

Stellingwarvers ontbieten niet...

In De Oprechte Steenwijker Courant van 23 nov. 2007 lees ik over de ni'je cd van Bogey & the Longhorn, een popgroep uut Stienwiek/Tuk mit ok een peer Stellingwarvers d'r in. Dattien nommers in onvervalst dialect, zo lees ik. Iene van de nommers is "n lekker lang ontbiet'. Ontbiet? Et Stellingwarfs wordeboek kent dit woord niet. Dat gaot van 'ontbieden' drekt naor 'ontbijtkoeke'. Stellingwarvers ontbieten niet? In et Stellingwarfs - Nederlands Verklarend Handwoordenboek (2005) vienen we et woord ok niet, mar wel 'anbieten w.w. - ontbijten' een woord uut een bron uut et midden van de 19^e ieuw. Conclusie: Stienwiekers ontbieten, Stellingwarvers beten an, mar ontbieten, nee, dat kennen we niet.

---=---=---

Wordeboek Nederlands – Stellingwerfs?

In de discussie over de toezegging van nog es een protte geld an de Stellingwarver Schrieversronte veur et Taalkundig Onderzoek Stellingwerfs (TOS) wodt zegd (in de kraanten, op 'e radio) dat et geld in et verleden goed besteded is want d'r is o.e. een Wordeboek Nederlands – Stellingwerfs van uitgeven.

Wordeboek Nederlands – Stellingwerfs? Wie het dat? Waor kan ik et kopen? Dat wordeboek bestaot dus niet. Wel et Stellingwarfs - Nederlands Verklarend Handwoordenboek (2005) van Henk Bloemhoff. Kennelik wodt dit wordeboek beduuld, mar eins wel een betien gek dat zovule woordvoerders van poletiek en media dit zo mar zeggen en schrieven. En ok gien lezer of luusterer kennelik die vragt 'waor kan ik dat wordeboek kriegen'. As politici al niet weten wat veur wordeboeken we hebben, zollen ze dan wel weten wat TOS is en dot? Ik daenk trouwens dat haost niet iene dat wet.

Reino Boekholdt

Gejat...

'n Oûwere vrouw belt 112 mit 'r GSM en meldt, det 'r is ingebroken in hùrren auto. 'n Bietje hiesterisch lét ze de situatie uut aan d'n agent án de tillefoon. "Ze hébbe de radio, 't stuur en de rem- en 't gaspedaol mitgenome!" De agent án de tillefoon zét: "Blief nou mar kalm mevrouw, Ik stuur âchtermekaor iemes nor ow toe!" 'n Par minute látter klinkt 'r dör de dienstradio: "Loos alarm. Ze was per ongeluk op de âchterbank gón zitte!"

Chris Kerkhoff (uut de riegel: D'n oûwerdom kumt mi gebreke!)

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

baenebugen	= ijs op sloten enz. uitproberen
baenemaeken	= zich een weg banen door de menigte, door (een groep) mensen heen
baenselen	= verjagen, wegbonjouren
baentiesman	= ambtenaar
baezen	= 1. ijlen, bazelen bij koorts, in de slaap, in een droom 2. onzin uitkramen, onsamenghangend praten 3. piepend of zingend geluid geven bij het ademen

Ra, ra, reer...

Uut et Stellingwarfs Haandwoordeboek:

Letien(s) zie: Latien(s)
Latien(s) et - Latijn

mar dan opiens wel:

jaegersletien = jagerslatijn, sterke verhalen over de jacht door jagers
vissersletien = visserslatijn

Baentiesmannen en 'Op zien elf-en-dattigst'...

De 'grietenij' was de veurloper van de gemiente van vandaege-de-dag, veural hier in de perveensie Frieslaand, hoewel et ok wel in de Grunninger Ommelanen veurkwam. Van et aende van de 16^e ieuw tot an 1851 weren d'r in Frieslaand in totaol 30 van die grietenijen.

Die grietenijen maekten diel uut van de 'kwartieren' (regio's) Oostergo, Westergo en Zevenwouden. Bij de gemientewet van 1851 wodden die grietenijen vervongen deur gemienten.

De grietmannen (bestuurders van die dattig grietenijen) saemen mit de bestuurders van de elf Friese steden vormden een raad die bekend ston om de traoge wieze van besluitvorming. Een populaire verklaoring veur de uitdrukking 'Op zien elf-en-dattigst', waormit angeven wodt dat zaeken traog verlopen, is dan ok dat die ontliend wezen zol an disse vergeerderings.

In warkelikhied stamt de uitdrukking van veur de lange periode waarin et tal grietenijen wel dattig was, mar hadde doe eerder de betekenis van precies of zorgvuldig warken.

Dichtwark...

Proost...

As géj van oewen borrel drinkt
Doed' âlt ow oge dicht!
Man, det is toch éwwig zund!

Toch nie, want a'k 'm zie,
dan löpt me 't waoter in miene mond.
Enne...
ik drink 'm veul liever onverdund!

Chris Kerkhoff

Verlangen...

Ik verlang
naar de stilte
van een zomeravond
onder de kastanjeboom
waar de wind
de blaadjes
een verhaaltje
liet vertellen.

Ik was een kind.

Joukje

Rust

De olde man zit op een bänkien
het mutten in de zak
het maang (mogen) op skoot.

Corry Overmars

Kiek...

Bin Laden zei:
Bij Allah, wel goeje grutjes
Heel de lucht wil ik vol met skutjes
Val die Yankees aan en strijdt met hen
Ik volg 't wel op CNN.

Chris Kerkhoff

Kryst...

Lit ús tinke oan doedestiden
doe 't frouljusfamkes alhiel fereale
as Marijes op ezels riden

Lit ús roppe fan it jammerdearlike
dat elkenien út keningsnamme
him jilde litte moast

Lit ús sjonge fan alearen
doe't berntsjes yn waarme ruften
yn 'n fuorbak leinen

Lit ús prate fan al dy dingen
dy 't sûnt dy tiid net feroare
mar earder slimmer wurden binne

Lit ús stilstean
lit ús swije
kyrieleis

*Piet Bult
mei help fan: Edwin de Groot*

Onderwegens

Argens onderwegens,
verdwenen
de liefde
vergaon
't gelok
vervleugen
de passie
verleuren
de vrundschop.

Wi'j twiebeidend, tegere onderwegens,
hieltied wieder vot van oons.

Roely

van stof tot stof...

laatst sprak ik een minuutje met de dood
hij of is het toch een zij
ik houd het maar op de
vroeg mij
wanneer ik eens zou komen
direct gevolgd door
nu maar?

ik keek in mijn almanak en sprak
het spijt mij zeer heer dood
welteverstaan ook vrouwe de
het spijt mij zeer
het schikt mij niet
nu nog niet
nog niet

wanneer en ook alsdan wilde de dood nog weten
sprak woorden met een overslaande stem
welaan niet eer ik klaar ben met mijn leven
al mijn werken zijn gedaan
oud wil ik tot u wel komen
zo is het immers toch altijd gegaan
gevraagd waar ik mij dan zou moeten melden
de hemelpoort
het luik der hel
wellicht een derde mogelijkheid
en of ik dan alleen moest komen
gewis dat hoorde ik nog wel

ik moet nu werkelijk gaan
sprak dood
de man de vrouw of de
er is nog veel te doen
nog lang niet ben ik klaar
maar eens dan heb ik mensen
al wat leeft
al wat was
dan kan ik slechts
mijn eigen dood nog wensen
dat schikt sprak ik
dan wil ik met u gaan
maar neem mij dan wel eerst
indien uw wens vervuld zou worden
teer ik een eindeloos bestaan
ik zou een nieuwe wereld moeten scheppen
een nieuwe hemel
nieuwe hel
nieuw leven
en een nieuwe dood

Piet Bult

Et oolde huus...

't Oolde huus tussen Noordwoolde en de sluis (1923 – 1928)

Wat weet ik nog van 't oolde huus, waar ik geboren bin
Dat huus wat an 't waeter ston, d'r komt me van alles in 't zin

Ik zat vaaste an een kestanjeboom mit een lang aende touw
Da'k mar niet verzoepen zol, zoks, dat vergeet ie niet zo gauw

Dat waeter het et hiele leven een stempel op mi'j drokt
Een hieleboel bin 'k al kwietraekt mar dat van die vaort is mi'j niet lokt

Doe 'k et verschil wus tussen laand en waeter kwam mien zussien an die boom
En nao dat zussien nog 's twie, dat wodde zo een hiele toom

De bakker van doe, Teake de Boer die brocht oons daor et brood
Hi'j raosde ien keer hiel hadde en dan haelden wi'j him over mit de boot

As hi'j weer votgong mit zien maande nao 't gellen en ni'js een posien laeter
Een hiele vraacht kiepe-eier neum hi'j dan mit en wi'j zetten him weer over et waeter

Wi'j hadden daor wel honderd kiepen, dat was een hiele protte veur die tied
Gaanzen en enten ok een stokmennig, lastige bureen hadden wi'j doe niet

'Wat gellen de eier' vreug mien moeder; 'Twie en en kwat', heur 'k Teake nog zeggen
Now daenk ik wel 's, hoe kon zoks bestaon, dat een kiepe daor een ei veur kon leggen

De slaachter die doe bi'j oons kwam dat was Jan van Lomme
Wi'j slaachtten ok wel 's an huus misschien da'k daor ok nog op komme

Ja, Thomas Bosma, 'k weet et weer, hi'j was wat kroem en klein van stok
De slaachtbaanke was naor him maekt, op maote, dat was zien gelok.

Wi'j hadden iene buurman, ik kan mi'j niet vergissen
Mar zo veur mien gevuul zat hi'j altied te vissen

Hi'j hiette Geert Damstra en hadde een hiele lange baord
Zat op zoe'n vuufhonderd meter van oons an diezelde Noordwooldigervaort

Een hiele mooie hond hadde hi'j ok, een laankhaorige mit wit en mit bruun
Juno leup ok wel 's weg, as Geert dan kwaod was, reup hi'j Juun

We woonden in Veengao, De Hoeschoele was naoder, d'ooldste breur gongen daor naor toe
Op melk en brood en twie keer daegs mit de boot dat was toch altied wel een hiel gedoe

Mit Veengao hadden wi'j niet vule kontakt, 't lag an de aandere kaante
Wel kwam twie keer in de weke de post, 1 km deur 't laand, mit de Stienwieker kraante

We hadden een groot appelhof en een waetermeule schuin veur 't huus
Die dri'jde et waeter in de vaort op et peil dat gong tot an de sluus

Mien kleine breurtien leup 's een keer mit doe iene de meule in 't wark gong zetten
Hi'j kreeg doe een tik, 't was allegeer bloed, op 'e pompestraote stonnen ze et of te betten

We hadden zels ok een hond en deden die ok wel 's veur de karre
Mar doe mien breur wat naor 't laand brocht was 't mit 'Nero' aorig in de warre

Halverwegens de mennige zat een katte in de pollen
de katte over de sloot, de hond d'r achteran en mien breur kon et spul niet hollen

Et paosvuur maekten ze an de overkaante, over et ies, daor was nog een stok heide
't Was naost Jan Diekstra zien laand, de braandplakke moch niet bi'j oons in de weide

Mar et ies bleek niet stark genoeg veur oons en die karre vol mit takken
Wat d'r gebeurde wee'k nog goed, et hiele spul begon naor onderen toe te zakken

Mien zuster sprong d'r bovenop die raekte d'r niet onder
Mit plaanken op 't ies kwam 't spul d'r weer uut, 't gong goed, veur mi'j was 't een wonder

Dan weren d'r de boten mit grote zeilen en de stoomboot van Jan Krediet
Bouke de Vries, dat was zien knechien, vrachtauto's hadde hi'j doe nog niet

Oonze kalver neum hi'j mit naor Sneek en aander spul mit terogge
Wi'j heurden algauw, as hi'j d'r ankwam want dan toete hi'j veur de brogge

Moeke zol bi'j Geesien van Jan theedrinken gaon, de kienderwaegen mos ok mit in de boot
Zi'j maekte de boot klaor en ik paste op mar doe iniens gong ie, nee, ik gaf him gien stoot

Hi'j vleug zo van de helling naor beneden mar gong votdrekt niet onder
Mien Moeke sprong him achternao, zi'j weren beide nat en ik kreeg op mien donder

Mar de reize gong d'r wel omme deur want Geesien zat mit thee en mit koeke
Zi'j weren beidend gauw verschoond, oonze Harmke en oonze Moeke

Wat heb ik daor toch wat beleefd, die jaoren daor an de vaort
D'r was vanzels vule meer dan wat ik hier hebbe verklaord

Gien wonder dat ik biening heb mit De Hoeve en mit waeter
Mien heit kwam ommers daor ok weg die woonde eerst an de Klaeter

't Is muuilik veur mi'j om op te hollen, van alles komt d'r nog op 'e proppen
't Was mar tot en mit mien vuufde jaor tot de verhuizing en now gao 'k stoppen.

De Waegenmaeker

Winterreize

*"Ma'k jim een cyclus van zwaarmoedige gedichten heuren laoten?
Ik vien ze mooier as alle aanderen en bin d'r wis van dat jim ze ok hiel aorig vienen zullen."*

Iene van de hoogtepunten uut de
mezieklitteratuur die deur de jaoren et
meerste indrok maekt het is de cyclus
van 24 gedichten

Winterreize

van Wilhelm Müller (1794-1827), op
meziek zet deur Franz Schubert (1797-1828)

Veurige maonden hawwe de eerste riegel van de 24
gedichten. Disse keer et vierentwintigste vas.

Der Leiermann

Drüben hinterm Dorfe
Steht ein Leiermann
Und mit starren Fingern
Dreht er was er kann.

Barfuß auf dem Eise
Wankt er hin und her
Und sein kleiner Teller
Bleibt ihm immer leer.

Keiner mag ihn hören,
Keiner sieht ihn an,
Und die Hunde knurren
Um den alten Mann.

Und er läßt es gehen,
Alles wie es will,
Dreht, und seine Leier
Steht ihm nimmer still.

Wunderlicher Alter!
Soll ich mit dir geh'n?
Willst zu meinen Liedern
Deine Leier dreh'n?

De dri'jorgelman

Ginderd, buten et dörp,
staot een dri'jorgelman
en mit stieve vingers
dri'jt hi'j wat hi'j kan.

Mit blote voeten op et ies
waankelt hi'j hendeweer
en zien kleine paantien
blijft de hiel tied leeg.

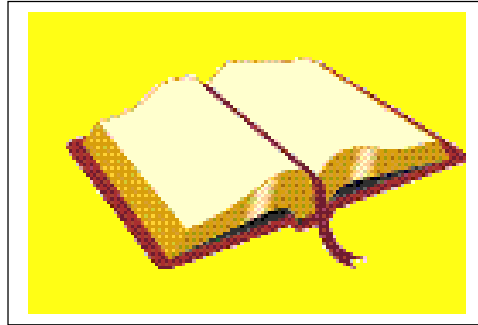
Gieniene heurt him graeg,
gieniene kikt naor him,
en de honnen grommen
rond de oolde man.

En hi'j lat et gebeuren,
alles zoas et gaot,
hi'j dri'jt, en zien dri'jorgel
staot nooit stille.

Wonderlike oolde man!
Za'k mit je mitgaon?
Wi'j' dan mien vassies
op jow dri'jorgel speulen?

(aende van de serie Winterreize)

De Stellingwarver Biebel

Biebels en Woordeboeken...

Bi'j et woord 'bevrijding' in oonze vertaeling van de Biebel hewwe een poze stillestaon bi'j dat woord. In et Stellingwarfs is dat 'bevrijden' eins mar een mal woord en et wodt dan ok niet een protte bruukt. Op blz. 374 A-E kommen negen lemma's veur die mit dit woord te maeken hebben en dan staot d'r vaeks ok nog achter dat et mar 'sporadisch' bruukt wodt. Awwe gien 1940-1945 oorlog kend hadden dan was et hiele woord 'bevrijden' misschien wel niet iens in et Woordeboek terechte kommen hoewel et in de Biebel pattietoeren veurkomt, vaeker as 100 keer.

Now ja, nog een peer jaor en dan wowwe hiervan bevrijded. Veurlopig biwwe maendags-aovens zo altied mar wat an 't puzelen...

In pattie taelen was d'r eerder een Biebel in die eigen tael as een Woordeboek. Misschien hadde dat veur et Stellingwarfs ok wel wat west want we kommen now onderdehaand toch ok een protte woorden tegen die in et Woordeboek niet, of krek as dat 'bevrijden', haost niet an de odder kommen. Nog zoe'n woord: (schuldig) beviene. Dat 'beviene' kennen we ok niet. Wel een beviening mar daor kuwwe in dit geval niks mit. Mar hoe zeg ie now dat iene schuldig 'bevunnen' is?

Kiek es, as dat prachtige Stellingwarfse Woordeboek d'r now nog niet west was dan hawwe dat 'welbeviene' best bruken kund vanzels en hadde et now ok in et Woordeboek staon. Now et daor niet in veurkomt moe'we wat aandere bedaenken en dat vaalt nog lange niet altied toe. 'Beschouwen as', komt in dit geval misschien nog wel et dichtste in de buurt dat daor hollen we et dan eerst mar op. Tja, en dan is d'r altied wel een mitlezer die dan zegt: mar dat staot d'r niet!

Now, bi'j'm weer hielemaole bi'jpraot mit wawwe tussen et gewone wark deur, daon hebben en an 't doen binnen.

Tot de aandere maond mar weer.

f&p

Een domenee is te geleerd veur gewone meensken

(Uut de LC van 6-10-2007)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' aandere wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j' veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'jdregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maandblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'jglikeks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'jglikeks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet allierend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienige wat de redaktie d'r an dot is et in- en anneneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maand as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aandere - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement het binnen roeme greenzen, gien beparking.

Mitteneer en veurenneer

* Aende *